

## DOOD IS DOOD! TOCH?

**H**ORENDOL KUN JE WORDEN VAN DIE HERODESSEN. Zeven mannen met die naam komen in de geschiedenis voor. Dus het is wel handig even goed duidelijk te maken met welke Herodes we van doen hebben. De eerste Herodes die we in de Bijbel tegenkomen is Herodes de Grote (of Oude). Hij mocht zich koning noemen onder het gezag van Rome en regeerde tot zijn dood in 4 v. Chr. over heel Kanaän en nog een paar gebiedjes. Deze Herodes was getuige van de geboorte van Jezus en verantwoordelijk voor de kindermoord in Bethlehem. Herodes sterft een paar jaar na de geboorte van Jezus. De Romeinse keizer verdeelt vervolgens het vorstendom van Herodes de Grote onder een aantal van zijn zonen. Herodes Antipas wordt viervorst (tetrarch) over Galilea en Perea, een streek ten oosten van de Dode Zee. Deze Herodes Antipas regeerde tijdens het optreden van Johannes de Doper en Jezus. Herodes Archelaüs is even viervorst over Judea, maar al in het jaar 6 trekt Rome het gezag rechtstreeks naar zich toe. Een prefect regeert daarna deze lastige provincie. Pontius Pilatus deed dit van 26 tot 36.

In 39 beschuldigde Herodes Agrippa I, neef van Antipas, zijn oom van verraad aan de keizer. Die stuurt hem volgens Josephus in ballingschap naar ‘Lugdunum’ in Gallië. Antipas stierf in ballingschap.

De Herodes in Handelingen 12 is Herodes Agrippa I, kleinzoon van Herodes de Grote. Josephus vermeldt dat deze Herodes juist graag in het broeiest Jeruzalem verbleef. De dood van deze Herodes wordt in de Bijbel en ook door Josephus toegeschreven aan een rechtstreeks ingrijpen van God. Herodes Agrippa II, zoon van de vorige, is degene die Paulus in Handelingen 25 ondervraagt. Houd die Herodessen maar eens uit elkaar!

Wat weten we van Herodes Antipas? Eigenlijk best veel. De Joodse geschiedschrijver Flavius Josephus noemt hem een aantal keren en in de Bijbel komt hij een aantal keren voor zoals in Lucas 9: 7-9. De situatie is als volgt: Kort tevoren had Herodes Johannes de Doper laten onthoofden omdat die hem ter verantwoording geroepen had omdat hij trouwde met Herodias, de vrouw van zijn broer Filippus. Als gevolg van de gevangenneming komt Jezus uit Zijn schuilhoek Nazareth en trekt naar het drukke Kapernaüm dat aan een belangrijke handelsroute ligt (Matth. 4: 12-17). Hij brengt dezelfde boodschap: *Bekeer u, want het Koninkrijk der hemelen is nabijgekomen*. Die boodschap wordt nog verscherpt door messiaanse verwijzingen uit de profeet Jesaja (Matth. 4: 14-16). Jezus trekt door het rijksgedebied van Herodes en is een veel besproken figuur. Wie is Hij, hoe kan Hij die wonderen doen en op welk gezag leert Hij? Verwarring alom. *Herodes, de viervorst, hoorde al de dingen die door Hem gebeurden. En hij verkeerde in onzekerheid, omdat door sommigen gezegd werd dat Johannes uit de doden was opgewekt, en door anderen dat Elia verschenen was, en door weer anderen dat een van de oude profeten opgestaan*

*was. En Herodes zei: Johannes heb ik onthoofd. Wie is Deze dan over Wie ik zulke dingen hoor? En hij probeerde Hem te zien te krijgen.*

Matth. 14: 1 verstrekt aanvullende informatie. Hij bespreekt het geval met zijn hofhouding. *In die tijd hoorde Herodes, de viervorst, het gerucht over Jezus, en hij zei tegen zijn knechten: Dat is Johannes de Doper; hij is opgewekt uit de doden, en daarom zijn die krachten werkzaam in hem.*

In de Bijbel wordt Herodes gerekend onder de sadduceeërs: Lees Matth. 16: 6 maar eens. *Jezus zei tegen hen: Kijk uit, en wees op uw hoede voor het zuurdeeg van de Farizeeën en de Sadduceeën.* En leg nu Markus 8: 15 hiernaast. *En Hij gebood hun en zei: Kijk uit, pas op voor het zuurdeeg van de Farizeeën en voor het zuurdeeg van Herodes.*

Herodes draaide met alle winden mee en was compleet opportunistisch. Zijn Joods 'geloof' was sadducees. De sadduceeërs geloofden niet in een opstanding: dood was dood. Vandaar de opmerking: *Johannes heb ik onthoofd. Wie is Deze dan...?* Herodes is in verwarring. Volgens Flavius Josephus geloofden farizeeërs wel dat het mogelijk was dat de geest van een groot man verhuisde naar een ander persoon. Had Eliza niet een dubbele portie van de geest van Elia gevraagd? Een opstanding uit de doden kon zelfs niet helemaal uitgesloten worden. De sadduceese Herodes staat perplex, zijn wereldbeeld wankelt. Dat blijkt duidelijk uit zijn taalgebruik in Matth. 14:1, want hij bespreekt de situatie met personen uit zijn hofhouding.

Waarom die? Daarvoor gaan we naar Lukas 8 *En het gebeurde daarna dat Hij van stad tot stad en van dorp tot dorp trok en er predikte en het Evangelie van het Koninkrijk van God verkondigde. En de twaalf waren bij Hem, en sommige vrouwen die van boze geesten en ziekten genezen waren, namelijk Maria, die Magdalena genoemd werd, van wie zeven demonen uitgegaan waren, en Johanna, de vrouw van Chusas, de rentmeester van Herodes, en Susanna en vele anderen, die Hem dienden met hun eigen bezittingen.* In Handelingen 13: 1 wordt nog een volgeling van Jezus genoemd die een directe relatie met Herodes had: *Manahen, die met Herodes, de viervorst, opgegroeid was.*

In de hofhouding van Herodes waren dus personen die hem konden informeren over Jezus en meer wisten dan hij. Dat is waarom hij probeerde Hem te zien te krijgen.

Is dat gelukt? Van Josephus weten we dat Herodes liever in zijn hoofdstad Tiberias verbleef, Jeruzalem vond hij een afschuwelijke stad. Hij kwam er niet graag. Dat blijkt ook uit Lukas 23: 7 *die [Herodes] zelf ook in die dagen in Jeruzalem was.* Ja, het moest wel uit politiek plichtsbef. *En toen hij [Pontius Pilatus] te weten kwam dat Hij uit het machtsgebied van Herodes afkomstig was, stuurde hij Hem naar Herodes toe, die zelf ook in die dagen in Jeruzalem was. En toen Herodes Jezus zag, werd hij erg blij, want hij had al lange tijd gewenst Hem te zien, omdat hij veel over*

*Hem gehoord had; en hij hoopte een of ander teken te zien dat door Hem gedaan zou worden. En hij ondervroeg Hem met veel woorden, maar Hij antwoordde hem niets. En de overpriesters en de schriftgeleerden stonden Hem heftig te beschuldigen. En toen Herodes, samen met zijn soldaten, Hem gehoond en bespot had, deed hij Hem een sierlijk gewaad om en stuurde Hem terug naar Pilatus. En op diezelfde dag werden Pilatus en Herodes vrienden van elkaar; voor die tijd leefden zij namelijk in vijandschap met elkaar. Herodes wilde sensatie, geen waarheidsvinding. Daarom geeft Jezus geen antwoord.*

Zijn in de evangeliën de farizeeërs de grote tegenstanders van Jezus, na Zijn dood en opstanding hoor je in het boek Handelingen dat met name de sadduceeën de jonge gemeente vervolgen. Het geloof van de sadduceeën kon een opstanding onmogelijk accepteren. Dood is dood en dat moet zo blijven. Toch?

*En op diezelfde dag werden Pilatus en Herodes vrienden.* Als je de puzzelstukjes uit de afzonderlijke evangeliën inelkaar schuift, schetst dat een goed beeld van de machthebbers en de politieke verhoudingen in Kanaän. Ook andere toespelingen op maatschappelijke verhoudingen zoals godsdienstige spanningen, onrechtvaardige rechters en roverbendes op gevaarlijke wegen zijn in overeenstemming met gegevens van Romeinse schrijvers en Josephus. Tussen de regels door lees je over een samenleving in verval, waarin Joodse groeperingen onderling vochten en ook nog een gezamenlijke tegenstander, de Romeinen, hadden. Deze verborgen gegevens zijn een onderbouwing voor een betrouwbaar historisch ooggetuigenverslag. ■